

Dato: 07.04.2020

## Retningslinje for saksbehandling av søknader om kortere brakklegging

### Problemstilling:

På grunn av korona-pandemien kan det være behov for å gjøre en rekke tilpasninger i driften. n. Mattilsynet forventer at næringen tilpasser beredskapen sin til den ustabile og uforutsigbare situasjonen. Dette vil for eksempel innebære å starte slakting slik at en har god margin i forhold til planlagt tidspunkt for brakklegging.

Logistikkproblemer, manglende mulighet for innfrysing av slaktet fisk, kapasitetsproblemer i slakteriene, m.m., kan imidlertid føre til vanskeligheter med utslakting av lokaliteter. Dette kan medføre at oppdrettere søker om at tidspunktet for brakklegging skyves fremover i tid. Vi kan også få søknader om å korte ned brakkleggingstiden.

### Dispensasjoner

Dispensasjoner innebærer at enkeltvirksomheter får fritak fra regelverket som resten av næringen blir forventet å overholde. Dispensasjoner skal ikke gi uberettigete konkurransefortrinn. Derfor kan de kun innvilges i særlige tilfeller. Dette gjelder i situasjoner som er vanskelig å forutsi og planlegge for, og som er utenfor oppdretternes kontroll.

Dispensasjoner betyr ikke at regelverket oppheves. De kravene som det er mulig å følge må fortsatt følges. Dispensasjoner skal heller ikke rekke lenger enn det som er strengt nødvendig for å oppfylle formålet med dispensasjonen. «Strengt nødvendig» betyr at det ikke finnes et aktuelt alternativ til å gjøre noe på en annen måte.

Vi forutsetter at virksomheten som søker dispensasjon kan dokumentere:

- Mangelen på tilgjengelige ressurser.
- At alle rimelige forsøk på å etterleve regelverket er gjort.
- At det er satt inn eventuelle andre tiltak for å kompensere for mulige konsekvenser av at regelverket ikke er fulgt.

Dispensasjoner og andre endringer av driftsplaner skal ikke medføre at risiko for andre oppdrettere i nærheten øker vesentlig.

Det kan være aktuelt å:

1. Gi dispensasjon fra krav om minimum 2 måneder brakklegging av enkeltlokaliteter og godkjenne endringer i driftsplanen for disse.

2. Godkjenne driftsplaner som gir kortere koordinert brakklegging av et område enn fire uker.
3. Godkjenne driftsplaner som forskyver brakkleggingstidspunktet. Det vil i mange tilfeller være en bedre løsning enn å korte ned brakkleggingstiden. Det må imidlertid vurderes opp mot behovet for å få gjennomført felles brakklegging som planlagt. Hvis ikke det lar seg gjøre, må den felles brakkleggingen også forskyves eller forkortes.

Dersom en eller flere lokaliteter i et område har fått innvilget søknad om forkortet brakklegging og/eller økt MTB, vil det påvirke smitterisikoen for området. Konsekvensen av dette kan bli at senere søknader må avslås av hensyn til totalt smittepress, selv om de første som søkte fikk innvilget sin søknad. Smitterisikoen og risikoen for hendelser med negativ effekt på fiskevelferden øker når biomassen bygges opp. Det betyr at de to sakene ikke er like. Det er derfor ikke forskjellsbehandling å avslå en søknad etter å ha godkjent en annen søknad når risikoen har økt.

## Regelverk:

### Akvakulturforskriften

Formålet med brakkleggingskrav er å fremme god fiskehelse. Effektiv forebygging av sykdom forutsetter både brakklegging av den enkelte lokalitet og koordinert brakklegging av områder. Brakklegging er også et viktig tiltak som brukes for å bekjempe smittsom sykdom.

Brakkleggingskravet finner vi i **akvakulturdriftsforskriftens § 40, tredje ledd:**

***Lokaliteter i sjøvann med matfisk og stamfisk skal tømmes og brakklages i minimum 2 måneder etter hver produksjonssyklus.***

### Kontrollområdeforskrifter

Bekjempelsesområder som er opprettet av Mattilsynet for å bekjempe utbrudd av smittsom sykdom har egne bestemmelser om brakklegging som må følges. Generelt vil ikke bekjempelsessoner bli opphevet før koordinert brakklegging av alle lokalitetene i sonen har vært gjennomført for et tidsrom som er angitt i kontrollområdeforskriften. Dersom det gis dispensasjoner i bekjempelsessoner vil konsekvensen bli at det vil gå lengre tid før det kan settes ut ny fisk på lokalitetene i sonen. En eventuell dispensasjon for en virksomhet i sonen vil påvirke når andre virksomheter med lokaliteter i bekjempelsessonen får mulighet til å sette ut ny fisk på disse lokalitetene. Dette må tas med i vurderingen av søknaden, selvsagt sammen med en vurdering av smitterisiko.

Det er ikke aktuelt å gi dispensasjon for forkortet brakklegging av lokaliteter som er pålagt utslakting på grunn av smittsom sykdom, eller som har hatt et aktivt sykdomsutbrudd i løpet av den siste måneden. Dersom det er umulig å få slaktet ut fisken til planlagt brakkleggingstidspunkt, må brakkleggingen *forskyves* i tid heller enn at brakkleggingstiden forkortes.

Forsinket utslakting av lokaliteter innebærer at fisken blir stående lenger enn det som går fram av godkjent driftsplan for lokaliteten. Driftsplanen må derfor endres. Ved endring av driftsplan skal det søkes Fiskeridirektoratets regionkontor om godkjenning av endring (jf. akvakulturdriftsforskriften § 40, sjuende ledd).

## Faglig begrunnelse for brakklegging

**Den faglige begrunnelsen for kravet** om to måneders brakklegging og forvaltningspraksis om fire ukers koordinert brakklegging er vurdert av Veterinærinstituttet (VI) etter spørsmål fra Mattilsynet om brakklegging og desinfeksjon av oppdrettsanlegg. Jnr 2016/19391.

VI mener at to måneder generell brakklegging etter hver produksjonssyklus, samt én måned koordinert brakklegging av områder er tilstrekkelig utfra hensynet til smittehygiene generelt, dersom tilfredsstillende vask og desinfeksjon av installasjon er gjennomført.

VI påpeker at det er gjort lite forskning på dette feltet, og at det derfor ikke er faglig grunnlag for å sette eksakte brakkleggingsperioder for de ulike agens i sjøanlegg.

VI skriver videre: «Med dagens kunnskap er det ikke ønskelig å redusere brakklegging fra to måneder på lokalitetsnivå, og en måned koordinert i området i tradisjonelle merdanlegg av hensyn til restitusjon av området med tanke på miljøpåvirkninger.»

## Nærmere presisering av ulike alternativ

### 1. Dispensasjon fra krav om minimum to måneder brakklegging

Det vil kunne få alvorlige følger for fiskehelsen hvis kravet til brakklegging fravikes i sin helhet ved at det settes ut smolt/ny fisk på lokaliteter uten forutgående brakklegging. Søknad om helt å unnlate brakklegging mellom generasjonene bør derfor **ikke** innvilges.

Lokalitetens og områdets sykdomsstatus skal vurderes.

#### Kriterier:

- Lokaliteten bør ha liten akkumulering av bunnslam. Det vil si at siste B undersøkelse (NS 9410) ga resultatet tilstand 1 (meget god).
- Den siste måneden før brakklegging starter var anlegget uten:
  - forøket dødelighet på grunn av smittsom sykdom eller
  - uavklart forøket dødelighet
- For å ikke miste hele den smitteforebyggende effekten av brakklegging, må brakkleggingstiden likevel være minst 1 måned etter gjennomført rengjøring og desinfeksjon.
- Det må godkjennes en endring av driftsplanen

### 2. Godkjenne driftsplan uten fire uker koordinert brakklegging

Regelverket krever ikke at anlegg skal brakklegges koordinert, men gir Mattilsynet en skjønnsmessig adgang til å fatte enkeltvedtak som pålegger oppdrettsanlegg i et område koordinert brakklegging av hensyn til fiskehelse. Derfor er det ikke snakk om en dispensasjon fra et regelverkskrav om oppdrettere søker om å fritas fra koordinert brakklegging.

Mattilsynet mener at vår forvaltningspraksis om å kreve fire uker koordinert brakklegging av anlegg i brakkleggingsgrupper, kan fravikes i denne spesielle situasjonen. Formelt må det skje gjennom endret driftsplan.

Vi mener vil i vår vurdering legge vekt på luse- og sykdomssituasjonen for den produksjon som skal avsluttes, strømforhold og smittefare for andre lokaliteter og evt. ville bestander i brakkleggingsområdet.

Vi mener at vi i vår vurdering av om vi skal kreve fire uker koordinert brakklegging skal vektlegge:

- Konsekvenser for fiskehelsen
- Konsekvenser for andre aktører
- Konsekvenser for enkeltaktøren

Hensynet til fiskehelse skal også i denne spesielle situasjonen veie tungt, og konsekvensene for fiskehelsen er svært viktige i en forholdsmessighetsvurdering.

Det skal legges vekt på hvor mange anlegg i en koordinert brakkleggingsgruppe som kommer i utakt med den planlagte koordinerte brakkleggingen. Vi må i behandlingen gjøre oppmerksom på at nye driftsplaner for koordinert brakklegging må godkjennes i neste omgang slik at området blir brakklagt koordinert i tilstrekkelig lang tid etter neste produksjonssyklus.

### 3. Endre driftsplaner som forskyver tidspunktet for koordinert brakklegging

Det følger av akvakulturdriftsforskriften § 40 tredje ledd andre punktum at Mattilsynet kan vedta å utvide brakkleggingstiden for lokaliteter. Det kan være nødvendig dersom enkeltanlegg i en brakkleggingsgruppe får innvilget søknad om å forskyve brakkleggingstiden sin fremover i tid. Da

må det fattes vedtak mot de andre aktørene innenfor dette området om forlenget brakkleggingstid slik at den koordinerte brakkleggingen blir minimum 14 dager.

Hvis enkelte anlegg i en brakkleggingsgruppe er innvilget kortere brakkleggingstid, kan Mattilsynet godkjenne at også den koordinerte brakkleggingstiden kortes ned fra fire til to uker.

For å ikke miste hele den smitteforebyggende effekten av koordinert brakklegging skal den koordinerte brakkleggingstiden imidlertid ikke være kortere enn 14 dager

Det må søkes på vanlig måte om endring i driftsplan.